

7. *Natsional'naya ideya v zapadnoy yevrope v novoye vremya. Ocherki istorii* [National idea in Western Europe in modern times. Essays on the history] (2005), Moscow, IKD "Zertsalo-M". (in Russian).
8. Ossowski, A. (1961), Essay on the history of the Spanish musical culture, *Ossovskiy A. Izbrannyye stat'i, vospominaniya* [Ossowski A. Selected articles, memories], pp. 227–288. (in Russian).
9. Pikov, G. G. (2002), *Iz istorii yevropeyskoy kul'tury: Uchebnoye posobiye* [From the history of European culture: Textbook], Novosibirsk, Novosibirsk State University. (in Russian).
10. Rozenshild, K. K. (1971), *Enrike Granados* [Enrique Granados], Moscow, Muzyka. (in Russian).
11. Fogel', M. A. (2004), "The role of the national idea in the modern political development of Russia and Germany", Thesis abstract for Cand. Political Science (Theory of a policy, history and methodology of political science), 23.00.01, Moscow, Lomonosov Moscow State University, 32 p. (in Russian).
12. Shemyakina, M. K. (2011), Features incarnation "rebirth" of the concept of cultural traditions (theoretical analysis), *Vestnik Kostromskogo gosudarstvennogo universiteta im. N. A. Nekrasova* [Bulletin of the Nekrasov Kostroma State University], no. 3, pp. 114–117. (in Russian).
13. Yakushevich, M. V. (2004) "Synthesis in Spanish art and its implementation in the works of F. García Lorca and Manuel de Falla", The dissertation of the candidate of art criticism. 17.00.02. "musical art", Novosibirsk, Novosibirsk State Conservatory (Academy), 249 p. (in Russian).

УДК 78.03 (477)

Марія Євгенєва

КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНДУРИСТА МИРОСЛАВА ПОСТОЛАНА

У статті висвітлено життєвий і творчий шлях відомого музиканта, педагога, культурно-громадського діяча, популяризатора бандурного мистецтва Мирослава Постола. Здійснено огляд музичного інструментарію бандуриста та проаналізовано його репертуар. Розкрито основні етапи концертної діяльності Мирослава Постола в діаспорі та в Україні. Визначено, що митець не лише сформував власний неповторний виконавський стиль, збагачений різноманітними впливами, а й зумів передати його учням.

Ключові слова: *Мирослав Постола, концертна діяльність, інструментарій, репертуар, звукозаписи.*

Мария Евгеньева

КОНЦЕРТНО-ИСПОЛНИТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БАНДУРИСТА МИРОСЛАВА ПОСТОЛАНА

Статья освещает жизненный и творческий путь известного музыканта, педагога, культурно-общественного деятеля, популяризатора бандурного искусства Мирослава Постола. Рассмотрены музыкальные инструменты бандуриста и проанализирован его репертуар. Раскрыты главные этапы концертной деятельности Мирослава Постола в диаспоре и в Украине. Определено, что художник сформировал не только собственный неповторимый исполнительский стиль, обогащенный различными влияниями, но и сумел передать его ученикам.

Ключевые слова: *Мирослав Постола, творческая деятельность, инструментарий, репертуар, звукозаписи.*

Maria Evgenyeva

**CONCERT AND EDUCATIONAL ACTIVITIES OF BANDURA PLAYER
MYROSLAV POSTOLAN**

This article covers the life and career of the bandura player, teacher, cultural and social activist, promoter of bandura art, Honorary Member of “Plast” (National Scouting Organisation of Ukraine) – Myroslav Danylovych Postolan. The article also covers the creative activity of this extraordinary personality associated with the UK, following the emigration of his parents from Ternopil, Ukraine during the Second World War. For his tireless efforts in promoting the bandura in many cities and towns, the media often called the artist “pioneer of Kobzar Art in England”. From 2003 the bandurist returned to live in Zhukiv (the birthplace of his mother), Ternopil region, Ukraine.

Myroslav Danylovych Postolan was born 14 October, 1949 in Chirk, North Wales (Valliya) from where the family would soon move to England because of work commitments by his coalminer father. His first musical experiences were initiated by his mother Stefania Ozembłowska (nee) who (although in exile) tried to instill patriotic fervour, sang folk songs, taught their native language, and shaped her son’s artistic outlook.

At the age of 14 he had become a self-taught guitarist, and duly joined the youth scout movement “Plast” where he sang in the choir under the directionship of Jaroslav Babuniak (1924–2012). Mr. Babuniak’s knowledge, energy and commitment to Ukrainian music would later lead to Myroslav joining the Homin Male Voice Choir in Manchester. It was here that many tips on playing technique and bandura arrangements were encouraged and taught by Mr. Babuniak.

When 20 years old, Myron acquired his first bandura made by Vasyl Hlyad from Gloucester (originally Poltava) and so began the first proper lessons on bandura with Victor Mishalow – albeit by postal correspondence and ferrying cassette tape recordings to and from Australia.

From 1970, Myroslav began to perform solo and also in various ensembles in the British diaspora. Along with his brother Mychailo, Myroslav joins the Ukrainian Cossack Brotherhood performing kozak songs and dances at cabaret venues throughout Britain. Dancers included Mychailo and Volodymyr Shevchuk, and singers Zenon Pantella, Roman Kalyta and the Postolan brothers.

In the second half of the 1980’s, Myroslav established the “Bandura Fellowship of Great Britain” which was heavily involved with writing about all aspects relating to bandura and its subsequent promotion. Also at this time, Myroslav instigated the formation of a folk instrumental quartet “Selo” which included three bandurists and Vasyl Wowczuk from Gloucester on Ukrainian lira (hurdy-gurdy). A secondary group of young bandurists “Small Selo” was also initiated in preparation for a tour of Ukraine in 1992 along with the Dnipro choir from Oldham.

For over 30 years Myroslav and Michael Postolan played as a duo at various concerts (Ukrainian and English) culminating in performances all over Britain commemorating the 1000 Years of Christianity of Rus’-Ukraine.

A special mention is given here regarding the friendship, support and concert performances with the renowned tenor/bandurist Volodymyr Luciv who (as Myroslav fondly recalls) helped to raise playing technique and stage presence.

In 2003, Myroslav emigrated from England to Zhukiv (Berezhanschyna) in Ukraine. Here, he teaches bandura playing to youngsters in the local villages and takes part in concerts with his wife Oksana, and accompanies the female trio “Mriya” on bandura.

In 2005 he founded the first Museum of Kobzar Art in the Ternopil region.

For over 30 years, Myroslav has passed on his knowledge and skills to youngsters and adults alike which resulted in over 30 bandurists in the UK alone. Myroslav also launched the re-introduction of Kharkiv style instruments and style of playing to future bandurists in Ternopil region and beyond.

Along with his wife Oksana, Myroslav has helped to reinstate the presence of “Plast” in the Berezhany district, promote Green Tourism and conducts annual training for adolescents and youth engaged in volunteering.

Myroslav Postolan is a recognized bandure player, teacher, artistic and social activist whose energy and enthusiasm continues to inspire younger generations in the field of Ukrainian music.

Key words: Myroslav Postolan, artistic activities, musical tool, repertoire, audio records.

Гідне місце в когорті сучасних музикантів займає Мирослав Постолян – талановитий співак і бандурист, педагог, просвітник, організатор та громадський діяч, почесний член молодіжної організації “Пласт – Національна скаутська організація України”. Творча діяльність цієї неординарної особистості пов’язана з Великою Британією, куди його батьки емігрували з Тернопільщини в роки Другої світової війни. У ЗМІ митця часто називали “піонером кобзарського мистецтва в Англії”. Важливим життєвим етапом був його приїзд на батьківську землю. Від 2003 року бандурист мешкає в Україні. Своїм постійним місцем проживання він обрав с. Жуків Бережанського району на Тернопільщині – батьківщину матері, в родинному будинку якої оселився.

Українське сучасне бандурознавство робить лише перші кроки у вивченні й осмисленні концертно-виконавської діяльності Мирослава Постоляна. Аналізу творчого портрета бандуриста вже присвячено кілька публікацій як в Україні, так і за кордоном. Стаття про Мирослава Даниловича Постоляна увійшла до Тернопільського Енциклопедичного Словника [8]. Окремі аспекти мистецького життя бандуриста розкривають статті Л. Весельської [2], В. Гродецької [4]. Але глибшої праці, пов’язаної з концертно-виконавською діяльністю Мирослава Постоляна, допоки що немає.

Мета статті – висвітлити концертно-виконавську діяльність Мирослава Постоляна – відомого в Україні та діаспорі бандуриста, розглянути музичний інструментарій бандуриста та проаналізувати виконуваний ним репертуар.

Народився Мирослав Постолян 14 жовтня 1949 року в м. Чірк (Валлія). Дев’ятирічним хлопчина вперше почув записи професійного виконання українських пісень – тоді (1958 р.) в Англії гастролювала Капела бандуристів ім. Т. Шевченка зі США (м. Детройт). Ці записи йому привезла мати, яка відвідувала концерти згаданого колективу. “Ця музика мені відразу запала в серце...” – згадує бандурист [6, с. 96].

Чотирнадцятирічним Мирослав Постолян вступив до української молодіжної організації “Пласт”, де співав у хорі, а також самотужки опановував мистецтво гри на гітарі. У Пластовому таборі юнак уперше ознайомився з бандурою – завдяки бандуристу Ярославові Бабуняку¹. Спочатку їх творча співпраця обмежувалася роботою у хорових колективах, згодом вони почали виступати у дуеті, виконуючи стрілецькі пісні та пісні УПА. Ярослав Бабуняк був консультантом Мирослава Постоляна, добирав для нього бандурний репертуар і давав рекомендації з методики аранжування творів для бандури.

Для вдосконалення знання української мови, вивчення рідної культури Мирослав Постолян у 1969–1970 роках перебував у Римі, де навчався на священика його старший брат Михайло. У Ватикані двічі зустрічався з кардиналом Йосифом Сліпим, який, почувши дивної краси голос юнака, запропонував йому навчатися мистецтву співу в знаній Школі-консерваторії Санта Лючія. Однак той був змушений відмовитися від пропозиції [9, с. 96].

Під час перебування в Українському католицькому університеті (Рим) він багато працював, вивчав праці Ємця (“Кобза і кобзарі”, 1922), М. Домонтовича (“Самонавчитель до гри на кобзі або бандурі”, 1914), С. Ластовича (“Листи про бандуру”, 1956). Перше ознайомлення з літературою про бандуру справило на Мирослава Постоляна величезне враження, бандура стала стимулом для подальшої творчої та громадсько-культурної діяльності.

Двадцятирічним Мирославу Постоляну вдалося придбати бандуру. Це був музичний інструмент роботи відомого англійського майстра бандур, інженера Василя Гляда², українця за походженням, який на той час із сином виготовляв бандури. Концертний інструмент належав до харківського типу (зразка бандур братів Олександра й Петра Гончаренків, названих “Полтавками”. Ця бандура не мала приструнків півтонового ряду, але була оснащена окремими

¹ На той час Я. Бабуняк (1924–2012) був відомий як керівник українських хорів – чоловічого “Гомін” та мішаного “Трембіта”, бандурист-переможець Першого крайового конкурсу самодіяльних солістів у Львові (16 травня 1943 р.) [4], учасник капели бандуристів Крайового з’їзду (концерту) культурно-освітніх працівників у Львові (12–14 березня 1943 р.), бандурист-воїн дивізії “Галичина”, лауреат Міжнародного музичного фестивалю на теренах українського зарубіжжя у грі на національному інструменті – бандурі у м. Валлія (1955, Уельс).

² Перші взірці були створені ще в 1946 р. для двох колективів бандуристів – Капели ім. Т. Шевченка й Капели ім. М. Леонтовича (Німеччина).

перемикачами на кожній струні, що перестроював її на півтону. Зовнішня форма інструмента та його стрій зорієнтовані на харківсько-полтавський спосіб гри. Ці бандури є найпоширенішими серед виконавців українського зарубіжжя. На них грали Зіновій Штокалко (роботи Семена Ластовича-Чулівського), Володимир Луців (конструкції Василя Гляда), нині – бандуристи Юліан Китасти (конструкції Кена Блума, Василя Герасименка), Віктор Мішалов (конструкції Є. Пташкіна з Тернопільщини) та ін.

Мирослав Постолян згадує: “У мене було таке велике бажання навчатися гри на цьому народному інструменті, що я почав листуватися з відомим бандуристом Віктором Мішаловим, який жив тоді в Австралії. У листах він давав мені уроки гри на бандурі. Ми вислали один одному касети із записами, які подорожували по декілька тижнів з одного континенту на інший, долаючи тисячі миль” [7, с. 1].

Листування з В. Мішаловим тривало роками. Згодом Віктор Мішалов приїхав на гастролі до Англії, де зустрівся з Мирославом Постоляном і виступав разом з ним у дуєті. Збереглася відеокасета їхньої творчої зустрічі-концерту.

За словами Мирослава Постоляна, у 1970-х рр. розпочалася його активна участь як соліста-бандуриста із сольними програмами, а також у складі хорових і танцювальних колективів діаспори – хорами “Гомін” (керівник Ярослав Бабуняк), “Дніпро” (керівник Степан Мороз), танцювальним ансамблем “Говерла” та у складі секстету – Українського козацького братства “Козаки”: Зенон Пантела, Мирослав Постолян (із гітарами), Роман Калита (з лютнею) і три співаки без музичних інструментів. Ансамбль здійснював концертні подорожі містами Великої Британії, виконуючи українські пісні, інструментальні танцювальні мелодії, авторські композиції-імпровазації.

Мирослав Постолян пропагував не тільки сольний, а й ансамблевий вид бандурного виконавства. Довгі роки Мирослава Постоляна єдали спільні концерти, турне, творча дружба з видатним англійським співаком і бандуристом українського походження, умілим організатором багатьох мистецьких подій Володимиром Луцівим. У 1985 році Володимир Луців створив тріо бандуристів за участю братів Мирослава та Михайла Постолянів [9, с. 96].

Особливо повно розгорнулася діяльність бандуриста у 1980-х роках. Зокрема, за його сприяння у Великій Британії (м. Ноттінгем) були створені українське товариство “Бандура”, дорослий та дитячий ансамблі. Основним завданням товариства “Бандура” стало навчання гри на інструменті всіх охочих, незалежно від національності, проведення семінарів, здійснення зарубіжних концертних турне, розвиток українського музичного мистецтва завдяки підтримці товариств із України [9, с. 97]. Товариство “Бандура” займалося видавничою діяльністю. Мирослав Постолян розробив проект-програму та видав брошуру “Selo”, в якій подав короткий аналіз історичного розвитку бандури, ліри, описав форму та будову музичних інструментів, переклав англійською мовою тексти трьох українських дум: “Про смерть козака-бандурника”, “Про козацьке життя”, “Про Хведора Безридного”, а також поему “Перебендя” Т. Шевченка [16, с. 3, 25–26]. Згодом на базі цього товариства Мирослав Постолян заснував фольклорно-інструментальний ансамбль “Село”, до якого належала невелика група аматорів, яка вивчала у школах українства та молодіжних організаціях гру на народних музичних інструментах (бандурі, лірі), ревно берегла дух української музичної культури. У цьому ансамблі брав участь квартет бандуристів: брати Михайло й Мирослав Постоляни, Юрій Бучок та лірник Василь Вовчук. До ансамблю “Село” Мирослав Постолян залучав ліру, поєднуючи її звучання з тембром бандури, що відображалось у концертних програмах. Квартет виступав не тільки в середовищі української діаспори, а й давав концерти перед англомовною аудиторією.

У 1986 р. Мирослав Постолян брав участь у роботі організованих з ініціативи американського Товариства українських бандуристів курсів “Українська народна музика і народні інструменти”, на яких викладали Кен Блум, Юліан Китасти (Нью-Йорк), Андрій Горняткевич, Ф. Гарасимчук (Канада). Слухачі курсів вивчали теоретичні й практичні дисципліни, при викладі яких згадані майстри висвітлювали історію і теорію бандурно-лірницького мистецтва, підкріплюючи окремі положення власним виконанням, демонстрували збережені в Канаді відеоматеріали про давнє кобзарство та лірництво. На курсах Мирослав Постолян познайомився з Віктором Морозом, автором дисертації з історії української ліри.

Після їх завершення він опрацював статтю Андрія Горняткевича про лебійську мову кобзарів і лірників [2, с. 13]. Під час проведення курсів утворився ансамбль із числа інструкторів-музикантів (бандуристів, лірників, сопілкарів, цимбалістів), до якого був залучений М. Постолян. Особливий акцент ансамбль робив на вивченні й популяризації творчості З. Штокалка¹, його оригінальних композицій та створенні нових імпровізаційних форм.

Понад двадцять років Мирослав Постолян виступав також у бандурному дуеті з братом Михайлом. Родинний дует брав участь у ювілейних святкуваннях з нагоди 1000-ліття Хрещення Руси-України (1985–1988) [9, с. 197].

Новий етап життєтворчості бандуриста пов'язаний зі здобуттям Україною незалежності (початок 1990-х рр.), часом, коли життя української діаспори Великої Британії зазнало національного піднесення, що позитивно позначилося на інтенсифікації культивування національних форм музичної культури. Вагомою сторінкою мистецької біографії Мирослава Постоляна стала перша подорож містами незалежної України у складі міжконфесійного церковного хору “Дніпро” з Олдгама (керівник Степан Мороз), естрадної групи “Новина” з Манчестера (керівник М. Гето) та фольклорно-інструментальних ансамблів “Село” і “Мале село”, якими керував Мирослав Постолян. Учасниками цих колективів були три покоління українських емігрантів у Великобританії. З великим успіхом відбулись їхні концерти у Львові, Івано-Франківську, Тернополі, Кременці, Києві. Їхня програма складалася з двох частин – духовної та світської. Світські концерти звучали в залах філармоній, палаців культури тощо [13]. Концертне турне фольклорно-інструментальних колективів “Село”, “Мале село” стало свідченням збереження в українській діаспорі Великої Британії бандурних традицій школи Гната Хоткевича і Зіновія Штокалка.

У 2003 р., після смерті матері, яка на той час проживала в Україні (с. Жуків Бережанського р-ну Тернопільської обл.), Мирослав Постолян повернувся на історичну Батьківщину, де осів у родинному будинку. Постійно проживаючи в Україні, він об'єднав навколо себе мистецьку еліту Бережанщини, створивши своєрідний осередок у рідному Жуківі і навколишніх селах. Бандурист продовжує концертно-виконавську діяльність як соліст-бандурист й ансамбліст (у дуеті з дружиною Оксаною), акомпанує на бандурі вокально-жіночому тріо “Мрія” (Леся Крамар, Оріся Москалик, Оксана Постолян), котре функціонує на базі Жуківської школи естетичного виховання². Бандурист зауважує: “Інколи граю нашим відвідувачам, які приходять на свята. Через гру на бандурі почав багато читати про історію кобзарства, усі найцікавіші факти про лірників описую у своїй книзі, бо хоча за паспортом я англієць і більшу частину свого життя прожив у Великобританії, у душі завжди вабило все українське” [10].

Під час концертних виступів Мирослава Постоляна відбуваються різного роду представлення, зокрема відбуваються пленери. Так, 2013 року, з ініціативи й за сприяння Оксани та Мирослава Постолянів, очільників громадської організації “Кластер” сільського туризму “Мальовнича Бережанщина” було організовано пленер майстрів пензля із Західної України на теми “Лірники та лірництво” і “Село Жуків сам Бог намалював”, що відбувся в садибі митця. Подружжя Постолянів заснувало осередок молодіжної організації “Пласт” і проводить щорічний вишкіл для підлітків і юнацтва, займається волонтерством [10].

2005 року в приміщенні Жуківської школи естетичного виховання Мирослав створив єдиний на Тернопільщині Музей кобзарського мистецтва, в якому зібрав чимало унікальних експонатів: рідкісні світліни кобзарів, бандуристів, лірників (О. Сластьона); серію платівок (із 1930–1950-х рр.), зокрема, записи творів у виконанні Василя Ємця, Михайла Теліги, октету бандуристів та хору “Бурлака” Ярослава Бабуняка, лірника Богущенка, ансамблю “Артистична сільська група Цьороха”; аудіо- й відеокасети та компакт-диски (зокрема власні студійні записи

¹ Цей напрямок в еміграції розвивало експериментальне тріо бандуристів: Михайло Андрець, Юліан Китастий, Юрій Фединський (США). Тепер Ю. Китастий імпровізує в різних музичних ладах, популяризує ідеї Зіновія Штокалка.

² Це тріо було учасником творчого звіту колективів художньої самодіяльності Бережанщини (Тернопіль, 2005).

1989 р.) У Музеї кобзарського мистецтва зберігаються ряд раритетних видань, здійснених у країнах західної української діаспори, численні документи, що стосуються діяльності закордонних українських організацій і товариств¹. У фондах музею кобзарського мистецтва Мирослава Постола є раритетний кобзарський інструментарій – бандура Ярослава Бабуняка², а також перша діатонічна бандура харківського типу тернопільського майстра Миколи Павлюка (с. Жуків, 2004), виготовлена за кресленнями Семена Ластовича-Чулівського та консультаціями Мирослава Постола.

Мирослав Постола захоплюється також картинами козацької тематики, якими прикрашає стіни домівки, любить він і подорожувати історичними місцями України.

Цінною є епістолярна спадщина митця – листування з кобзарями, обмінювання виконавським досвідом у соціальній мережі facebook “Українська ліра” (більше 580 учасників): “Плануємо створити Міжнародний фестиваль лірників, лірницькі табори, – зауважує М. Постола, – ці інструменти (бандура і ліра – наше) – справжній скарб нашого народу, тож ми повинні усіляко розвивати їх популярність” [11].

Мирослав Постола продовжив традицію “моноансамблевих” записів, які вперше застосував З. Штокалко³, зокрема, під час самозаписування (методом double track) бандурист експериментував багаторазовим суміщенням голосів або однієї партії бандури з іншою⁴. Свій експеримент він реалізував у власних обробках українських народних пісень: “Закувала зозуленька”, “Ой ходила дівчина бережком”, “Не стій, дубе”, “Гей, скинемось та по талюру”, “Ходить Маруся”, “Ой я маю чорні брови” та ін. Записуючи окремі твори, М. Постола експериментував із застосуванням спецефектів, що сприяло звуковому імітуванню реалій сільського життя. Очевидно, в “моноансамблях” (вираз В. Дутчак) виявилось бажання Постола-бандуриста відтворити манеру виконання, притаманну українському гуртовому співу.

Доволі повне уявлення про творчий доробок бандуриста можна скласти за його творами, вміщеними на компакт-диску “Коло”. До нього увійшли українські народні пісні у виконанні жіночого ансамблю в супроводі квартету бандуристів “Село” (“Ой у полі озерецько”, “Ой у полі вітер віє”) дуету бандуристів “Кобзарі” (Мирослав Постола і Роман Калита) та мішаного хору “Діброва” [1]. Взірці звукозаписів музичних композицій Мирослава Постола слугують навчальним матеріалом для виховної роботи з молодими бандуристами.

Особливу увагу привертає те, як Мирослав Постола вивчає кобзарсько-лірницьке виконавство, наукові роботи з історії українських народних музичних інструментів, їхнього технічного вдосконалення. У цьому йому слугують аудіо-альбом з двох платівок “О, думи мої. Пам’яті бандуриста Зіновія Штокалка”, “Кобзарський підручник” [15] та збірка п’єс для бандури “Кобза” Зіновія Штокалка [14], аудіо- й відеозаписи творів у виконанні Віктора Мішалова, Петра Гончаренка, Василя Ємця та ін. Листування з відомими бандуристами і конструкторами музичних інструментів – Анатолієм Заярузним, Кеном Блумом, Віталієм Морозом – допомогло йому сформуванню власний виконавський стиль, збагативши його різними методиками та підходами.

Творчий досвід митця реалізований у багатому доробку. Неоціненна заслуга бандуриста в передачі знань молодому поколінню бандуристів. Так, упродовж двадцяти років Мирослав Постола навчав гри на бандурі дітей і дорослих, виховавши у містах Великої Британії понад тридцять учнів. Серед них – Юрко Бабчук, Стефан Литвинів (обидва з Манчестера), С’юзі Лялюшко (Ноттінгем), Василь Вовчук, Марія Синів (Глостер) Андрій Бебко, Степан Мороз,

¹ Найцінніші експонати М. Постола передав до Бережанського краєзнавчого музею і Тернопільського обласного осередку НСКУ.

² Бандуру Я. Бабуняка у 1948 р. виготовили українські в’язні концтабору “Ріміні” – вояки дивізії “Галичина” (м. Ріміні, Італія).

³ З. Штокалко створив серію вокально-інструментальних творів “Double tracked”. 2005 р. Автор цієї статті відібрала для реставрації тринадцять завершених вокально-інструментальних творів, що увійшли до CD “Відлуння століть. Бандурист Зіновій Штокалко” [6].

⁴ Цей метод запису було застосовано тільки до жанру українських народних пісень, він не поширювався на твори епічних жанрів. У 1930–1940-ті рр. такий метод розробляли в Українській РСР акустик Полікарп Барановський і композитор Євген Юцевич, співавтор (разом з Володимиром Кабачком) “Школи гри на бандурі”.

Іван Панчак, які продовжують справу свого вчителя. Окремі з них є учасниками хорів “Верховина” та “Булава” (під орудою видатного англійського співака сучасності Павла Гуньки), де використовують гру на бандурах.

Мирослав Постолян започаткував на Тернопіллі *навчання гри на бандурі харківського взірця* (виділення наше. – М. Є.). У його Школі учні засвоюють основні прийоми виконання на харківському інструменті, отримують знання з імпровізації, композиції. В основу своєї праці Мирослав Постолян поклав відомі українські методики першої половини ХХ ст. – Гната Хоткевича [13], Зіновія Штокалка [15] та свого вчителя Ярослава Бабуняка. Мирослав Постолян тримає харківську бандуру двома способами – чернігівсько-полтавським і харківсько-зіньківським. У своїй концертно-педагогічній діяльності він розвиває напрям, який започаткував Г. Хоткевич та розвинули його зарубіжні послідовники, передусім З. Штокалко, В. Ємець та їх молодші послідовники (Віктор Мішалов).

У власній виконавській практиці бандурист звертається до оригінальних інструментальних творів та перекладів (В. Кухти “Скерцо”, С. Баштана “Пливе човен”, В. Заремби “Чи я в лузі не калина була”), виконуючи їх на концертній “Львів’янці” Василя Герасименка. На автентичній лірі майстра Мартіна Тюрнера (Південна Англія) М. Постолян опанував твори “Зоре, моя вечірняя” (на слова Т. Шевченка), кант “Сирітка” (за П. Демуцьким), жниварську пісню “Женчикок-бренчикок” та ін. На бандурі харківського взірця конструкції Василя Гляда (Англія) М. Постолян виконує кобзарський репертуар: “Козачок”, “Горлиця”, “Козацький тропак” (за Зіновієм Штокалком), “Молодичка” (за Петром Гончаренком), “Гайдук” (за Віктором Мішаловим), “Човен хитається” Романа Купчинського і власні експериментальні композиції, серед яких: інструментальні (“Бережанський замок”, “Ангел з Чорнобиля”, “Ми перші, що їздили на конях”), вокально-інструментальні (“Ой, гиля, гиля”, “Ходить Маруся”, “Тече вода каламутна”, “Ой чие ж то поле” та ін.). Останім часом Мирослав Постолян опанував діатонічну бандуру майстра Миколи Товкайла (м. Переяслав-Хмельницький). У репертуарі бандуриста переважає танцювальна музика (“Молодичка”, “Гайдук”, “Закаблуки”).

Отже, концертно-виконавська діяльність Мирослава Постоляна охоплює сорокарічний період. Особливість її в тому, що він не лише сформував власний неповторний виконавський стиль, збагачений різноманітними впливами, а й зумів передати його учням. Мирослав Постолян і сьогодні є одним з небагатьох бандуристів в Україні, хто відроджує й розвиває традиційну харківську манеру гри, яку свого часу в умовах професійного бандурознавства започаткував Гнат Хоткевич і яку спадкували його зарубіжні учні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бен. Перший краєвий конкурс самодіяльних солістів у Львові / Бен // Краківські вісті. – 1943. – Ч. 107 (845). – С. 9.
2. Весельська Л. Лірник із Уельса. Англієць Мирон Постолян досліджує український національний інструмент / Людмила Весельська // Україна молода. – 2013. – 23 січня. – С. 13.
3. Відлуння століть. Бандурист Зіновій Штокалко : mp3 диск / [Упоряд. М. Євгенєвої, реставрація записів О. Третяка]. – Тернопіль : Студія “ГроЛіс”, 2008.
4. Гродецька В. Бандурист родом з Англії / Віра Гродецька // RIA плюс. – 2005. – № 31. – 10 серпня. – С. 16.
5. Димич Р. Виставка кобзарського мистецтва в Нью-Йорку / Роман Димич // Бандура – 1986. – Липень–Жовтень. – № 17–18. – С. 39–50.
6. Євгенєва М. Творчий портрет бандуриста Мирослава Постоляна / Марія Євгенєва // Бандурне мистецтво ХХІ століття: тенденції та перспективи розвитку. Зб. матеріалів ІІ Міжнародної наук.-практ. конф., Київ, 12–13 жовтня 2006 р. – К. : ДАКККіМ, 2006. – С. 95–101.
7. Євгенєва М. Кобзарська виставка / М. Євгенєва, Б. Близнюк // Соломія. – 2010. – № 2 (43). – С. 1.
8. Євгенєва М. Постолян Мирослав Данилович / М. Євгенєва, О. Маруняк, Я. Павлів // Тернопільський Енциклопедичний Словник / [голова ред. кол. Г. Яворський]. – Тернопіль. : ВАТ ТВПК “Збруч”, 2008. – Т. 3 : П–Я. – 708 с. : іл.

9. З піснею на устах: ювілейний збірник на честь 50-ліття хору “Дніпро” / [Упоряд. В. Михальчук]. – К. : Вид-во імені Олени Теліги ; Олдгам–Лондон–Париж : Товариство приятелів “Дніпро”, 1999. – 280 с. + 12 с. іл.
10. “Коло”: українські пісні та інструментальна музика. – [CD]. – Асоціація українців у Великій Британії (до 100-річчя комітету). – Манчестер, 1997.
11. Постолан Мирон. Вікіпедія (Вільна енциклопедія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
12. Проміняв Англію на Бережани, бо ... закохався у ліру. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: yabluchko.com.ua/news/711/60/prom-nyav-angl-yu-na-berezhani-bo-zakohavsya-u-l-ru
13. Хоткевич Г. М. Підручник гри на бандурі / Гнат Мартинович Хоткевич. – Харків : Глас, 2004. – 240 с. ; іл.
14. Штокалко З. Кобза / Зіновій Штокалко. – [Зредаг. і підгот. до друку Андрій Горняткевич]. – Едмонтон–Київ : Вид-во Канадського інституту українських студій, 1997. – 560 с.
15. Штокалко З. Кобзарський підручник / Зіновій Штокалко. – [Зредагував і підготував до друку Андрій Горняткевич]. – Едмонтон–Київ : Вид-во Канадського інституту українських студій, 1992. – 347 с.
16. Selo. Village Folk Music from Ukraine. – 1998. – 28 p.

REFERENCES

1. Ben (1943), *Pershyi kraievyy konkurs samodiialnykh solistiv u Lvovi* [The first boundary amateur contest soloists in Ukraine], *Krakovski visti* [Krakow news], part 107 (845), p. 9. (in Ukrainian).
2. Veselska, L. (2013), *Lirnyk iz Uelsa. Anhliiets Myron Postolan doslidzhuie ukrainskyi natsionalnyi instrument* [Lirnyk from Wales. Englishman Myron Postolan explores the Ukrainian national instrument], *Ukraina moloda* [Ukraine young], January 23, p. 13. (in Ukrainian).
3. *Vidlunnia stolit. Banduryst Zinovii Shtokalko : mp3 dysk* [Through of ages. Zinoviyy Shtokalko: mp3 disk], (2008), compiled by M. Evgenyeva, restoration of records O. Tretyak], Ternopil, Studio “HroLis”. (in Ukrainian).
4. Hrodetska, V. (2005), *Banduryst rodom z Anhlii* [Bandure player native from England], *RIA plus* [RIA plus], no. 31, August 10, p. 16. (in Ukrainian).
5. Dymych, R. (1986), *Vystavka kobzarskoho mystetstva v Niu-Iorku* [Cossack’s art exhibition in New York], *Bandura* [Bandura], July–October, no. 17–18, pp. 39–50. (in Ukrainian).
6. Evgenyeva, M. (2006), Creative portrait bandura of Miroslav Postolan, *Bandurne mystetstvo XXI stolittia: tendentsii ta perspektyvy rozvytku. Zb. materialiv II Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf., Kyiv, 12–13 zhovtnia 2006 r.* [Bandura art of the XXI century: trends and prospects. Collection materials II International sciences and practical Conference, Kyiv, 12–13 October 2006], Kyiv, DAKKKiM, pp. 95–101. (in Ukrainian).
7. Evgenyeva, M. and Blyzniuk, B. (2010), *Kobzarska vystavka* [Kobzar Exhibition], *Solomiia* [Salomea], no. 2 (43), p. 1. (in Ukrainian).
8. Evgenyeva, M., Marunyak, O. and Pavliv, Ya. (2008), Postolan Myroslav D. *Ternopilskiy Entsiklopedychnyi Slovnyk* [Ternopil Collegiate Dictionary], ed. H. Jaworskyi, Ternopil, TVPK “Zbruch”, Vol. 3, 708 p. (in Ukrainian).
9. *Z pisneiu na ustakh: Yuvileinyi zbirnyk na chest 50-littia khoru “Dnipro”* [With a song on his lips: Anniversary Collection in honor of the 50-th anniversary of the choir “Dnipro” (1999), Compiled Mykhalchuk B., Kyiv, Publisher Olena Teliha; Oldham–London–Paris: Friends of “Dniepr”. (in Ukrainian).
10. “Kolo”: *ukrainski pisni ta instrumentalna muzyka. – [CD]* [“Circle”: Ukrainian songs and instrumental music. – [CD]] (1997), Ukrainian Association of Great Britain (to the 100-th anniversary of committee), Manchester. (in Ukrainian).
11. Postolan Myron. Wikipedia (free encyclopedia), [Electronic resource], available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki>. (in Ukrainian).
12. England traded in Berezhany, because ... fell in love with the lira, [Electronic resource], available at: yabluchko.com.ua/news/711/60/prom-nyav-angl-yu-na-berezhani-bo-zakohavsya-u-l-ru. (in Ukrainian).

13. Khotkevych, G. M. (2004), *Pidruchnyk hry na banduri* [Handbook playing on bandura], Kharkiv, Glas. (in Ukrainian).
14. Shtokalko, Z. (1997), *Kobza* [Kobza], edited and prepared for printing Andrew Horniatkevych, Edmonton–Kyiv, publishing Canadian Institute of Ukrainian Studies. (in Ukrainian).
15. Shtokalko, S. (1992), *Kobzarskyi pidruchnyk* [Kobzar tutorial], edited and prepared for printing Andrew Horniatkevych, Edmonton–Kyiv, publishing Canadian Institute of Ukrainian Studies. (in Ukrainian).
16. Selo. Village Folk Music from Ukraine (1998), 28 p. (in English).

УДК 784:793.3

Ігор Степанюк

ПОЧАТКОВА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА ВОЛИНИ ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОГО ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті досліджено особливості функціонування системи початкової хореографічної освіти Волині як джерела розвитку масового професійного хореографічного мистецтва. Розглянуто роль шкіл хореографічного мистецтва при дитячих творчих колективах, хореографічних відділах дитячих шкіл естетичного виховання. На прикладі ансамблю народного танцю “Радість”, який діє при Палаці учнівської молоді в місті Луцьку, в дослідженні охарактеризовано специфіку організації навчально-виховного процесу в цьому та інших позашкільних навчальних хореографічних закладах.

Ключові слова: хореографічна освіта, хореографія, хореографічне мистецтво, естетичне виховання, професійна освіта, народний танець.

Ігорь Степанюк

НАЧАЛЬНОЕ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВОЛЫНИ КАК ИСТОЧНИК РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО ИСКУССТВА

В статье исследованы особенности функционирования системы начального хореографического образования Волыни как источника развития массового профессионального хореографического искусства. Рассмотрено роль школ хореографического искусства при детских творческих коллективах, хореографических отделах детских школ эстетического воспитания. На примере ансамбля народного танца “Радость”, который действует при Дворце учащейся молодежи в городе Луцке, в исследовании охарактеризовано специфику организации учебно-воспитательного процесса в этом и других внешкольных учебных хореографических заведениях.

Ключевые слова: хореографическое образование, хореография, хореографическое искусство, эстетическое воспитание, профессиональное образование, народный танец.

Ihor Stepaniuk

PRIMARY CHOREOGRAPHIC EDUCATION OF VOLYN AS A SOURCE OF DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL CHOREOGRAPHICAL ART

It is researched in the article the peculiarities of functioning the system of primary choreographic education of Volyn as a source of development of professional mass choreographical art. It is outlined the role of choreographic schools at children's art groups, choreographic departments at children's schools of aesthetic education in artistic and aesthetic students' development, forming their national conscience and culture, functioning the system of purposeful spiritual becoming of children's personality.